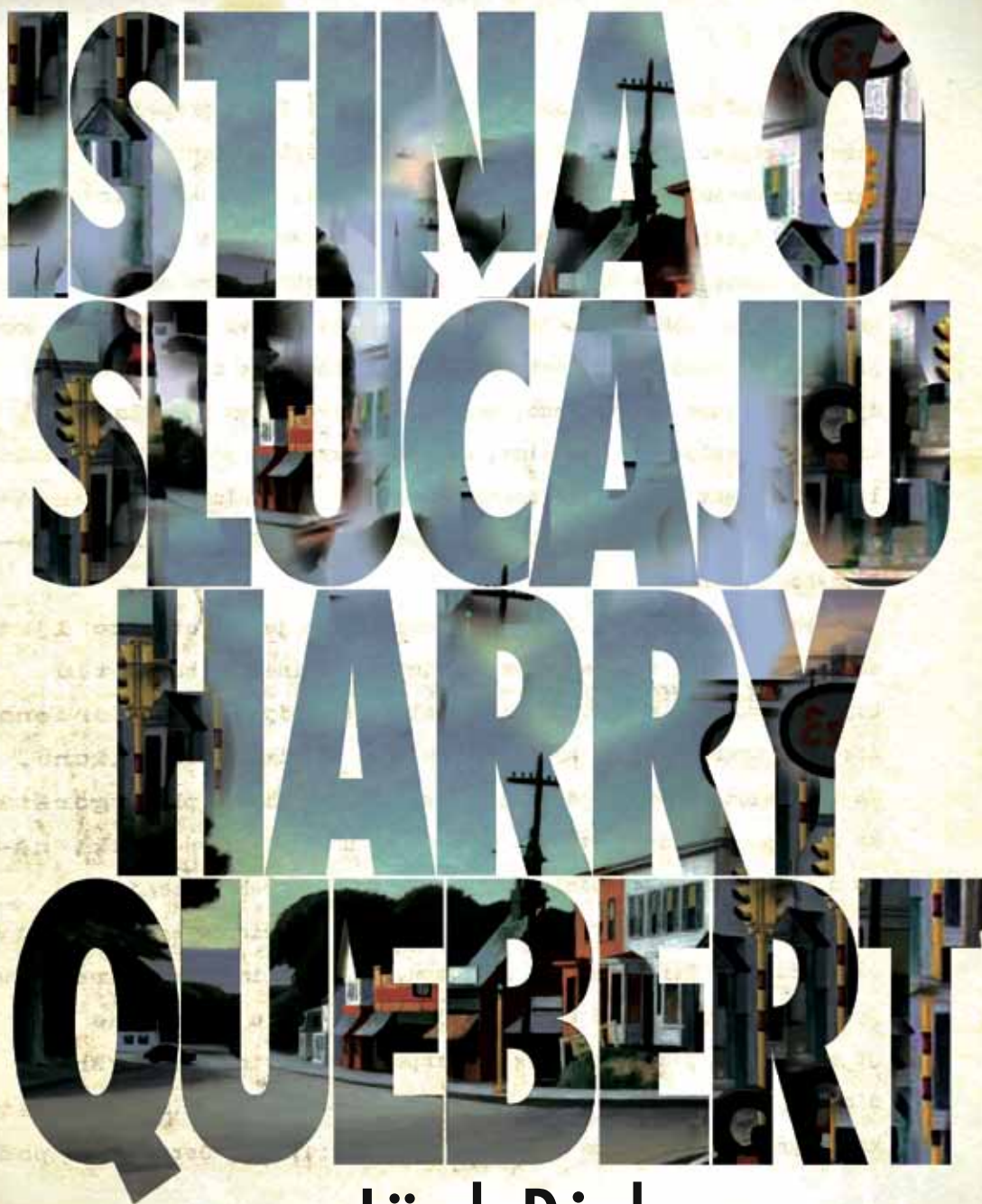

“Svjetski književni fenomen.” — *Le Monde*

ISTINA O
SUDUCAJU
HARRY
QUERT

Jöel Dicker

FRAKTURA *P*UBLIKA

Joël Dicker

Istina o Slučaju
Harry Quebert

prevela s francuskog
Željka Somun

Fraktura

traduki^T

Objavlivanje ovog djela omogućeno je uz potporu književne mreže TRADUKI, čiji su članovi Savezno ministarstvo za europske i međunarodne poslove Republike Austrije, Ministarstvo vanjskih poslova Savezne Republike Njemačke, Švicarska zaklada za kulturu Pro Helvetia, KulturKontakt Austria, Goethe-Institut, Javna agencija za knjigu Republike Slovenije (JAK), Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Resor za kulturu Vlade Kneževine Liechtenstein, Zaklada za kulturu Liechtenstein, Ministarstvo kulture Republike Albanije i Zaklada S. Fischer.

Naslov izvornika *La vérité sur l'Affaire Harry Quebert*

© Editions de Fallois/L'Âge d'Homme, 2012

© za hrvatsko izdanje Fraktura, 2014.

© copyright of the translation: S. Fischer Foundation by order of TRADUKI

Sva prava pridržana. Ni jedan dio ove knjige ne smije se reproducirati u bilo kojem obliku bez prethodnog dopuštenja nakladnika.

ISBN 978-953-266-585-7

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 886820

Mojim roditeljima

Dan nestanka

(subota, 30. kolovoza 1975.)

“Policija. Izvolite.”

“Halo? Zovem se Deborah Cooper. Živim u Side Creek Laneu. Mislim da sam vidjela muškarca kako trči za nekom mladom djevojkom u šumi.”

“Što se točno dogodilo?”

“Ne znam. Stajala sam uz prozor i gledala prema šumi i tada sam ugledala tu djevojku kako trči kroz šumu. Za njom je išao neki čovjek. Mislim da mu je pokušavala pobjeći.”

“Gdje su sad?”

“Više ih ne vidim. U šumi su.”

“Odmah ću poslati patrolu, gospođo.”

Ovaj telefonski poziv označio je početak zločina koji će potresti grad Auroru u New Hampshireu. Toga dana nestala je petnaestogodišnja Nora Kellergan, djevojka iz toga kraja. Nikad je nisu pronašli.

P R O L O G

Listopad 2008.

(33 godine nakon nestanka)

Svi su govorili o knjizi. Nisam više mogao mirno šetati ulicama New Yorka, nisam više mogao kao i obično trčati stazama Central Parka, a da me netko od šetača ne prepozna i dovikne: “Hej, pa ovo je Goldman! Pisac!” Događalo se čak da neki od njih i potrče za mnom kako bi mi postavili pitanje koje ih je mučilo: “Je li istina ono što ste napisali u knjizi? Harry Quebert je stvarno to napravio?” U kafiću u četvrti West Village u koji običavam svraćati neki od gostiju ne prezaju ni od toga da sjednu za moj stol i upuste se u razgovor: “Baš čitam vašu knjigu, gospodine Goldman. Ne ispuštam je iz ruku! I prva vam je već bila dobra, ali ova! Je li istina da su vam isplatili milijun dolara predjuma? Koliko imate godina? Jedva trideset? Trideset godina! A već ste zgrnuli toliku lovu!” Čak me i pazikuća u mojoj zgradi, kojeg sam pratio kako napreduje s čitanjem između brojnih otvaranja vrata, na kraju, kad je pročitao knjigu, beskrajno davio pred liftom ne bi li mi rekao što mu je na duši: “Znači, to se dogodilo Nori Kellergan? Stravično! Ali zašto? Recite, gospodine Goldman, kako je to moguće?”

Cijeli New York poludio je za mojom knjigom. Izašla je prije dva tjedna i već je obećavala da će postati najprodavanijom knjigom godine u Americi. Svi su željeli znati što se dogodilo u Aurori 1975. O tome se govorilo posvuda: na televiziji, na radiju, u novinama. Tek sam bio navršio tridesetu, a ovom knjigom, koja je bila tek druga u mojoj karijeri, postao sam najpoznatiji pisac u zemlji.

Događaj koji je potresao Ameriku i koji je postao okosnicom moje priče zbilo se nekoliko mjeseci prije, početkom ljeta, kad su pronađeni

posmrtni ostaci djevojke koja je nestala prije trideset tri godine. Tako su počeli događaji u New Hampshireu o kojima će biti riječi, a bez kojih bi gradić Aurora zasigurno ostao nepoznat ostatku Amerike.

P R V I D I O

Bolest pisaca

(osam mjeseci prije izlaska knjige)

31.

U ponorima sjećanja

“Marcuse, prvo je poglavlje ključno. Ako se čitateljima ne sviđa, neće pročitati ostatak vaše knjige. Čime ste namjeravali početi?”

“Ne znam, Harry. Vjerujete li da ću jednog dana uspjeti?”

“Što?”

“Napisati knjigu.”

“Uvjeren sam u to.”

Početak 2008., dakle otprilike godinu i pol otkako sam zahvaljujući svom prvom romanu postao nova zvijezda američke književnosti, pogodila me strahovita kriza bezidejnosti, sindrom koji, čini se, nije stran mnogim piscima koji su ostvarili brz i senzacionalan uspjeh. Ta bolest nije nastupila iznenada, polako se nastanjivala u meni. Činilo se kao da mi se mozak, zahvaćen bolešću, pomalo koči. Nisam želio pridavati odviše važnosti prvim simptomima. Govorio sam samome sebi da će inspiracija doći već sutradan, ili sljedećeg dana, ili možda dan nakon toga. No prošli su dani, tjedni i mjeseci, a nadahnuće se nije vraćalo.

Moj silazak u pakao odvijao se u tri faze. Prva faza, nužni pred-uvjet svakom vrtoglavom strmoglavlivanju, bio je siloviti uspon. Moj prvi roman prodan je u dva milijuna primjeraka, što me s dvadeset osam godina vinulo uz bok slavni pisaca. Zbilo se to ujesen 2006. i za nekoliko tjedana moje je ime dobilo na važnosti. Moglo me se vidjeti na televiziji, u novinama, na naslovnica časopisa. Moje se lice kočilo na golemim reklamnim plakatima na postajama podzemne željeznice. Najoštrija kritička pera glavnih dnevnih novina istočne obale bila su jednodušna: mladi Marcus Goldman postat će istinski veliki pisac.

Jedna knjiga, samo jedna, i već sam vidio kako se otvaraju vrata novog života, života mladih bogatih zvijezda. Odselio sam se od roditelja, koji su živjeli u Newarku, i smjestio u udobnom stanu u Villageu, zamijenio sam rabljeni ford za ganc novi crni range rover sa zatamjenim staklima, počeo sam odlaziti u skupe restorane, anga-

žirao književnog agenta koji je sastavljao moj dnevni raspored i dolazio gledati bejzbol na golemom ekranu mog novog doma. Unajmio sam ured na nekoliko koraka od Central Parka, u kojemu je moja tajnica Denise, pomalo zaljubljena u mene, razvrstavala poštu, kuhala mi kavu i pohranjivala moje važne dokumente.

Prvih šest mjeseci po izlasku knjige prepustio sam se uživanju u novom, lagodnom načinu života. Ujutro sam svraćao do ureda pročitati neki od članaka u kojem se eventualno spominjalo moje ime i na desetke pisama obožavatelja koja su svakodnevno stizala, a koja je Denise potom spremala u debele registratore. Zatim bih, zadovoljan sobom i zaključivši da sam dovoljno radio, odlazio u šetnje ulicama Manhattana, gdje bi se, čim bih se pojavio, začinjao žamor. Ostatak dana uživao sam u novostečenim pravima što mi ih je priskrbila slava: mogao sam kupiti sve što sam poželio, računati na VIP-sjedala u sportskoj dvorani Madison Square Garden na utakmicama Rangersa, koračati crvenim tepihom sa zvijezdama iz svijeta glazbe čije sam ploče kao mlađi kupovao i izlaziti s Lydijom Gloor, glavnom glumicom tada popularne televizijske serije, oko koje su se svi otimali. Bio sam slavni pisac. Činilo mi se da se bavim najljepšim zanimanjem na svijetu. Bio sam uvjeren kako će moj uspjeh trajati vječno, pa me nisu zabrinjavala prva upozorenja mog agenta i mog urednika, koji su me poticali da se bacim na posao i počnem pisati novi roman.

Tijekom sljedećih šest mjeseci počeo sam uviđati da mi dobar vjetar više ne puše u leđa. Pisma obožavatelja su se prorijedila, a na ulici su mi prilazili sve rjeđe. Ubrzo su me prolaznici, koji su me još prepoznavali, stali ispitivati: "Gospodine Goldman, o čemu pišete u novoj knjizi? Uostalom, kad izlazi?" Shvatio sam da mi valja prionuti na posao, pa sam tako i učinio: na kojekakvim papirima zapisivao sam ideje, a sažetke tipkao na računalu. Nisu valjali. Tad bih smišljao druge ideje i započinjao druge sažetke. Opet bezuspješno. Na koncu sam kupio novo računalo, sve u nadi da će mi ga prodati u kompletu s dobrim idejama i savršenim predlošcima. Uzalud. Odlučio sam promijeniti pristup: zadržavao sam Denise do kasno u noć i diktirao joj ono što sam držao dubokoumnim rečenicama, dobro pogođenim riječima, ciljajući na izuzetan roman. No već sutradan riječi bi mi se

činile isprazne, neutemeljene, a moje ciljanje potpuno promašeno. Nastupila je druga faza moje bolesti.

Ujesen 2007. navršila se godina dana od objavljivanja moje prve knjige, a ja još nisam napisao ni prvi redak sljedeće. Kad više nije bilo pisama koja je valjalo razvrstati, kad me više nisu prepoznavali u javnosti i kad su u velikim broadwayskim knjižarama već uklonjeni plakati u moju čast, spoznao sam da je slava prolazna. Ona je poput izgadnjele Gorgone, a oni koji je ne hrane brzo padaju u zaborav. Trenutačna politička garnitura, zvjezdica koju je lansirao posljednji *reality show* ili tek oformljeni rock-bend prisvojili su dio mog medijskog prostora. A prošlo je tek kukavnih dvanaest mjeseci od izlaska knjige. U mojim očima smiješno kratak odsječak vremena, koji je, mjereno ljudskim vrijednostima, bio ravan vječnosti. Tijekom te iste godine samo u Americi rođeno je milijun beba, milijun je ljudi umrlo, nekoliko ih je tisuća ubijeno, pola milijuna skrenulo je u pakao droge, njih milijun pretvorilo se u milijunaše, sedamnaest milijuna kupilo je novi mobitel, pedeset tisuća života izgubljeno je u automobilskim nesrećama, u kojima je dva milijuna ljudi lakše ili teže ranjeno. A ja, ja sam napisao samo jednu knjigu.

Schmid&Hanson, ugledna newyorška nakladnička kuća, koja mi je ponudila zamamni iznos za objavljivanje prvog romana i polagala velike nade u mene, opsjedala je mog agenta Douglasa Clarena, koji je onda stao proganjati mene. Govorio mi je da je krajnji čas, da moram pod svaku cijenu isporučiti novi rukopis, a ja sam se trudio razuvjeriti ga ne bih li umirio samoga sebe tvrdeći mu da moj drugi roman odlično napreduje i da nema razloga za brigu. Usprkos silnim satima koje sam proveo zatvoren u uredu moji su listovi ostajali netaknuti. Inspiracija je otišla bez pozdrava i nisam je više mogao naći. Navečer, u krevetu, teško bih zaspao, a onda sanjao kako će uskoro, čak i prije no što navrší tridesetu, veliki Marcus Goldman već biti prošlost. Ta me pomisao do te mjere užasavala da sam odlučio otići na odmor i malo se opustiti. Počastio sam samoga sebe s mjesec dana boravka u raskošnoj palači u Miamiju, pod pretpostavkom da ću napuniti baterije, duboko uvjeren da će mi opuštanje pod palmama omogućiti da obnovim stvaralački duh. No Florida je bila tek očara-

vajući pokušaj bijega, uostalom već je dvije tisuće godina prije mene filozof Seneka, proživljavajući podjednako tegobnu situaciju, zaključio: ma kamo pošli, vaši se problemi smatraju pozvanima i posvuda vas slijede. Tako me čim sam stigao u Miami, simpatični kubanski nosač, dotrčavši za mnom na izlazu iz zračne luke, priupitao:

“Jeste li vi gospodin Goldman?”

“Jesam.”

“Onda je ovo vaše.”

Predao mi je paket s listovima papira.

“Moji neispisani listovi?”

“Tako je, gospodine Goldman. Pa nećete valjda otići iz New Yorka bez njih?”

Proveo sam mjesec dana sâm na Floridi, zatvoren u apartmanu i proganjan vlastitim utvarama, jadan i razočaran. Na mom računalu, uključenom i danju i noću, predložak koji sam nazvao *novi roman.doc* zjapio je očajnički prazan. Shvatio sam da sam se zarazio bolešću koja je nevjerojatno raširena u umjetničkim krugovima, i to one večeri kad sam pijanista u hotelskom baru počastio margaritom. Dok smo stajali uz šank, ispričao mi je kako je u cijelom svom životu napisao samo jednu pjesmu, ali pjesmu koja je odjeknula kao grom. Doživio je toliki uspjeh da nakon toga više nikada ništa nije mogao napisati, a sada, propao i nesretan, prebire po tipkama tuđe uspješnice za hotelske goste. “Nekoć sam održavao koncerte za pamćenje u našim najvećim dvoranama”, pričao mi je ovješeno o moj ovratnik. “Deset tisuća ljudi izvikivalo je moje ime, komadi su padali u nesvijest, a neke su mi dobacivale i gaćice. To je bila prava stvar.” Poput psića je polizao sol s ruba čaše i dodao: “Kunem ti se, živa istina.” Najgore od svega bilo je to što sam znao da ne laže.

Treća faza mojih nedaća počela je čim sam se vratio u New York. U avionu kojim sam se vraćao iz Miamija pročitao sam članak o mladom autoru čiji je netom objavljeni roman naišao na hvalospjeve kritike, a po dolasku u zračnu luku LaGuardia ugledao sam njegovo lice na velikim plakatima prostorije za prihvat prtljage. Sudbina mi se narugala: ne samo da sam padao u zaborav nego su mi, još gore, već našli i zamjenu. Douglas je došao po mene na aerodrom, bio je

izvan sebe. Schmid&Hanson, na rubu živaca, tražili su dokaz da radim na romanu i da ću im uskoro moći dostaviti novi dovršeni rukopis.

“Nije dobro”, rekao mi je u automobilu dok me vozio na Manhattan. “Reci mi da te Florida osnažila i da si već dobrano odmaknuo s knjigom! Pojavio se neki tip o kojem svi govore. Njegova knjiga bit će velika uspješnica za Božić. A ti, Marcuse? Što ti imaš ponuditi za Božić?”

“Radit ću na tome!” vrisnuh uspaničeno. “Uspjet ću! Dobro ćemo je izreklamirati i sve će biti u redu! Ljudima se svidjela prva knjiga, svidjet će im se i sljedeća!”

“Marc, ne razumiješ. Mogli smo sve to napraviti prije nekoliko mjeseci. To je i bila naša strategija: igrati na kartu tvog uspjeha, hraniti čitatelje, dati im što žele. Čitatelji su željeli Marcusa Goldmana, no budući da se Marcus Goldman poželio lagodnog života na Floridi, čitatelji su otišli kupiti knjigu drugog autora. Osnovne zakone tržišta znaš, zar ne, Marc? Knjige su postale nadomjesni proizvod. Ljudi žele knjigu koja im se sviđa, koja ih opušta, koja ih zabavlja. Ne daš li im je ti, dat će im je netko drugi, a tebe će odbaciti.”

Prestravljen Douglasovim projekcijama, bacio sam se na posao kao nikada prije: počinjao sam pisati u šest ujutro, nikad nisam prestajao prije devet ili deset navečer. Po cijele sam dane provodio u uredu, neprekidno pišući, gonjen grozničavim očajem, nabacujući riječi, započinjući rečenice, gomilajući ideje za roman. No, na svoju veliku štetu, nisam stvorio ništa vrijedno spomena. Denise je po cijele dane očajavala nada mnom. Kako više nije imala što raditi jer joj više nisam diktirao, nije bilo pošte, nisam tražio kave, izlizala je pete koračajući hodnikom. Kad više ne bi mogla izdržati, zabubnjala bi mi po vratima.

“Preklinjem vas, Marcuse, otvorite mi!” cviljela je. “Izađite iz ureda i idite se malo prošetati parkom. Cijeli dan ništa niste jeli!”

Odgovarao bih joj urlajući:

“Nisam gladan! Nisam gladan! Nema knjige, nema jela!”

Nato samo što ne bi zajecala.

“Ne govorite takve strahote, Marcuse. Idem do pekarnice na uglu

po sendviče s pečenom govedinom, njih najviše volite. Odmah se vraćam! Odmah se vraćam!”

Čuo sam je kako uzima torbu i trči prema ulaznim vratima, da bi se potom sjurila niza stube, kao da će njena užurbanost promijeniti moju situaciju. Jer napokon sam uspio pojmiti razmjere zla koje me pogodilo: pisanje knjige činilo mi se izuzetno laganim dok sam kretao od nule, ali sad kad sam bio na vrhu, sad kad je trebalo dokazati vlastitu darovitost i ponoviti iscrpljujući put prema uspjehu što ga je donosilo pisanje dobrog romana, više se nisam osjećao sposobnim za to. Zgromila me bolest pisaca i nitko mi nije mogao pomoći. Oni kojima sam o tome govorio smatrali su to tričarijama, nečim zasigurno uobičajenim, držeći da ako i ne napišem svoj roman danas, napisat ću ga sutra. Dva sam dana pokušavao odlaziti pisati u svoju staru sobu, kod roditelja u Newarku, tamo gdje sam pronašao inspiraciju za prvi roman. No i taj je pokušaj neslavno propao, a sasvim je moguće da uloga moje majke u tome nije bila posve zanemariva, upravo stoga što je ta dva dana prosjedila pokraj mene netremice motreći ekran moga prijenosnog računala i neprestano mi ponavljajući: “Jako dobro, Markie.”

“Mama, ništa nisam napisao”, konačno sam progovorio.

“Ali osjećam da će biti dobro.”

“Mama, kad bi me barem pustila samog.”

“Zašto da budeš sam? Boli li te trbuh? Imaš vjetrove? Slobodno prdneš dok sam ja tu, mili. Ja sam ti majka.”

“Ne, majko, ne prdi mi se.”

“Da nisi gladan? Želiš li palačinke? Vafle? Nešto slano? Možda jaja?”

“Ne, nisam gladan.”

“Zašto onda želiš da odem? Želiš li reći da te smeta prisutnost žene koja ti je podarila život?”

“Ne, ne smetaš mi, ali...”

“Što *ali*?”

“Ništa, mama.”

“Tebi treba djevojka, Markie. Misliš da ne znam da si prekinuo s onom televizičnom glumicom? Kako li se ono zvala?”

“Lydia Gloor. Uostalom, nije to bila neka veza, majko. Mislim, bilo je to samo onako.”

“*Samo onako, samo onako.* Takvi su današnji mladi, sve im je *samo onako*, a onda se s pedeset zateknu ćelavi i bez obitelji!”

“Mama, kakve to veze ima s ćelavošću?”

“Nikakve. Ali čini li ti se normalnim da ja saznam da si s tom djevojkom listajući časopis? Koji sin tako nešto priušti majci? Zamisli, nešto prije nego što si otišao na Floridu, otišla sam Scheingetzu – frizeru, a ne mesaru – a tamo su me svi dočekali s čudnim izrazom lica. Pitam ih što se događa, kad mi evo gospođa Berg, sjedeći pod haubom sa svojom trajnom, pokazuje časopis koji je baš čitala. U njemu je fotografija na kojoj ste ti i ta Lydia Gloor, zajedno na ulici, uz naslov članka koji izvještava o vašem razlazu. Svi u frizerskom salonu znali su za vaš raskid, a ja čak nisam znala ni da izlaziš s tom djevojkom! Naravno, nisam željela ispasti glupa, rekla sam kako je to izuzetno šarmantna mlada žena i da je često dolazila k nama na večeru.”

“Nisam ti o tome govorio, mama, jer nije bilo ništa ozbiljno. Nije bila prava, razumiješ?”

“Ali nikad nije prava! Ti ne srećeš prave osobe, Markie! U tome i jest problem. Misliš li da se može opstati u braku s televizičnim glumicama? Slušaj, jučer sam u trgovini srela gospođu Levey. I njena kći je sama. Bila bi savršena za tebe. Osim toga ima prekrasne zube. Želiš li da je pozovem da svrati do nas?”

“Nemoj, majko. Pokušavam raditi.”

U taj čas zazvoni na vratima.

“Mislim da su to one”, reče majka.

“Kako misliš *one*?”

“Gospođa Levey i njena kći. Pozvala sam ih da dođu u četiri na čaj. Sad je točno četiri. Prava žena uvijek dolazi na vrijeme. Nije li ti već draga?”

“Pozvala si ih na čaj? Otpravi ih, majko! Ne želim ih vidjeti! Moram napisati knjigu, zaboga! Nisam došao ovamo igrati dječje igre, moram napisati roman!”

“Joj, Markie, stvarno ti treba djevojka. Djevojka s kojom ćeš se zaručiti i vjenčati. Previše misliš na knjige, a premalo na vjenčanje.”

Nitko nije shvaćao ozbiljnost situacije: bila mi je potrebna nova knjiga, pa makar samo da ispoštujem odredbe ugovora koji me vezao uz moju nakladničku kuću. U siječnju 2008. Roy Barnaski, moćni direktor nakladničke kuće Schmid&Hanson, zakazao mi je sastanak u svom uredu na 51. katu jednog od tornjeva Ulice Lafayette i vrlo me ozbiljno pozvao na red: “Onda, Goldmane, kad ću vidjeti vaš novi rukopis?” zalajao je. “Naš vas ugovor obvezuje na pet knjiga. Bacite se na posao, i to brzo! Važan je ishod, važne su brojke! Kasnite! Pogazili ste sve rokove! Jeste li vidjeli onog tipa kojem je knjiga objavljena prije Božića? Preoteo vam je čitatelje! Njegov agent kaže da uskoro dovršava i sljedeći roman. A vi? Zbog vas smo na gubitku! Dajte se sredite i preokrenite situaciju. Navalite! Dajte mi dobru knjigu i spasite glavu. Dajem vam šest mjeseci. Pustit ću vas do lipnja.” Šest mjeseci da napišem knjigu, a u blokadi sam već gotovo godinu i pol. Nemoguće. Da stvar bude gora, postavljajući mi novi rok, Barnaski mi nije precizirao kakve me posljedice očekuju ako to ne napravim. Za to se dva tjedna poslije pobrinuo Douglas, za jednog od naših nebrojenih razgovora u mom stanu. Rekao mi je: “Morat ćeš se baciti na pisanje, stari. Nema ti druge. Potpisao si na pet knjiga! Pet knjiga! Barnaski je bijesan, izgubio je strpljenje. Rekao mi je da će te pustiti do lipnja. A znaš li što će se dogoditi ako zakažeš? Raskinut će ugovor, pravno će te goniti i opelješiti te. Iscijedit će ti i posljednji novčić i moći ćeš si prekrížiti lagodni život, lijepi stan, talijanske cipele, veliki automobil. Više ništa nećeš imati. Sredit će te.” I tako sam ja, koji sam još prije samo godinu dana smatran novom književnom zvijezdom ove zemlje, odsada proglašavan velikim razočaranjem, pužem nad puževima sjevernoameričkog izdavaštva. Lekcija broj dva: osim što je prolazna, slava nije bez posljedica. Večer nakon Douglasova upozorenja podigao sam slušalicu i birao broj jedine osobe koja bi me, kako sam mislio, mogla izvući iz škripca: Harryja Queberta, svog bivšeg profesora s fakulteta i, što je još važnije, jednog od najčitanijih i najuglednijih američkih autora, s kojim sam bio u bliskom kontaktu tijekom posljednjih desetak godina, još otkako mi je predavao na sveučilištu Burrows u Massachusettsu.

Nisam ga vidio već dulje od godine dana, a isto toliko dugo nisam ga ni nazvao. Sad sam nazvao njegov kućni broj u Aurori u New Hampshireu. Kad je čuo moj glas, rekao mi je s blagim predbacivanjem:

“O, Marcuse! Je l’ vi to mene zovete? Nevjerojatno. Otkako ste zvijezda, od vas više ni glasa. Pokušao sam vas dobiti prije mjesec dana, ali javila se vaša tajnica, koja mi je rekla da vam nikoga ne spaja.”

Odjednom je provalilo iz mene:

“Nije dobro, Harry. Mislim da više nisam pisac.”

Istog se trena uozbiljio:

“Što to trabunjate, Marcuse?”

“Ne znam više o čemu bih pisao, gotovo je sa mnom. Bezidejnost. Već mjesecima. Možda već i godinu dana.”

Začuo se ohrabrujući, topao smijeh.

“Mentalna blokada, Marcuse, o tome se radi! Bezidejnost je bedastoća, baš kao i kad zakažete u seksu: panika u glavi, ona ista zbog koje vam mališa omlitavi kad se uželite malo akrobacija s jednom od obožavateljica i kad si zacrtate da ćete je dovesti do orgazma koji će se moći mjeriti Richterovom ljestvicom. Pustite glavu, potrudite se posložiti riječi kako treba. Genijalnost će doći sama.”

“Mislite?”

“Siguran sam u to. No morat ćete malo ostaviti po strani mondene izlaske i zabave. Pisanje je ozbiljan posao. Mislio sam da sam vam to jasno dao do znanja.”

“Ali ja ozbiljno radim. Samo to i radim. A ipak mi ne polazi za rukom.”

“To znači da vam nedostaje prava okolina. New York je stvarno zgodan, ali on je ponajprije pretjerano bučan. Zašto ne dođete ovamo, k meni, kao onda kad ste bili moj student?”

Otići iz New Yorka i promijeniti sredinu. Nikad mi se nijedan poziv na bijeg nije činio opravdanim. Otići u potragu za nadahnućem za novu knjigu u američku zabit u društvu s bivšim učiteljem. Upravo to mi je trebalo. I tako sam tjedan dana poslije, polovinom veljače 2008., krenuo put Aurore u New Hampshireu. Bilo je to nekoliko mjeseci prije dramatičnih događaja koje vam namjeravam izložiti.

Prije događaja koji je potresao Ameriku u ljeto 2008. o Aurori se nije pričalo. Gradić je to na obali oceana udaljen sat vremena vožnje od granice s Massachusettsom. U glavnoj ulici nalaze se kino, čiji program oduvijek kaska u odnosu na ostatak zemlje, nekoliko trgovina, poštanski ured, policijska postaja i šaćica restorana, među kojima se ističe Clark's, znamenito mjesto u gradu. Svud uokolo tek mirne četvrti s kućama raznobojnih pročelja sa simpatičnim trijemovima i krovovima od škrljevca, okruženim vrtovima s besprijekorno održavanom tratinom. To je Amerika u Americi, gdje stanovnici ne zaključavaju vrata. Jedno od onih mjesta koja postoje još samo u Novoj Engleskoj, toliko spokojno da se čini zaštićenim od svega.

Dobro sam poznao Auroru jer sam često posjećivao Harryja dok sam bio njegov student. Živio je u prekrasnoj kući od kamena i masivne borovine smještenoj izvan grada, na Autocesti 1 u smjeru Vermonta, položenoj na samom rubu morskog rukavca upisanog na zemljovidu pod imenom Goose Cove. Kuća je bila kao stvorena za pisca, s pogledom na ocean, s terasom za lijepe dane, odakle se stubama stizalo ravno do plaže. Okoliš je bio tek divlji spokoj: šuma uz obalu, pojas oblutaka i masivnih stijena, vlažni šumarci paprati i mahovine, nekoliko pješačkih puteljaka uzduž žala. Mogao bi pomisliti da si na kraju svijeta, kad ne bi znao da te tek nekoliko kilometara dijeli od civilizacije. Lako se moglo zamisliti starog pisca kako na terasi stvara svoja remek-djela, nadahnut morskim mijenama i zalascima sunca.

Napustio sam New York 10. veljače 2008., na vrhuncu stvaralačke krize. U zemlji je već sve ključalo od najava predsjedničkih izbora. Nekoliko dana prije Super Tuesday* (iznimno održan u veljači umje-

* U SAD-u, u izbornoj predsjedničkoj godini, utorak u veljači ili ožujku kad najveći broj država organizira prvi krug izbora i svaka stranka službeno nominira svoje zastupnike. (op. prev.)

sto u ožujku, kao dokaz da će ovo biti iznimna godina) ponudio je senatoru McCainu republikansku ulaznicu, dok se kod demokrata još vodila napeta borba između Hillary Clinton i Baracka Obame. Put do Aurore prevalio sam autom, bez zaustavljanja. Zima je bila snježna i okruživali su me krajobrazi prožeti bjelinom. Volio sam New Hampshire, njegov mir, nepregledne šume, jezera prekrivena lopočima, gdje se moglo kupati ljeti, a klizati zimi. Sviđala mi se pomisao da se tu ne plaćaju pristojbe ni porez na dohodak. Tu sam državu smatrao slobodnjačkom, a njena krilatica *ŽIVJETI U SLOBODI ILI UMRIJETI*, istaknuta na registarskim tablicama automobila koji su me pretjecali na autocesti, dobro je sažimala taj moćni osjećaj slobode koji me obuzimao za svakog mog boravka u Aurori. Uostalom, sjećam se kako sam toga dana dolazeći Harryju, usred hladnog, maglovitog poslijepodneva, istog časa osjetio kako me preplavljuje duboki spokoj. Dočekao me na trijemu kuće zaogrnut debelom zimskom vestom. Izašao sam iz automobila, a on mi je krenuo ususret i položio ruke na moja ramena nudeći mi širok, poletan osmijeh.

“Što vas muči, Marcuse?”

“Ne znam, Harry.”

“Hajde, hajde. Oduvijek ste bili preosjećajni.”

Prije no što sam raspremio svoje stvari, smjestili smo se u salonu da malo popričamo. Skuhao nam je kavu. U kaminu je pucketala vatrića, unutra je bilo ugodno, ali s druge strane velike ostakljene stijene vidio sam kako se ocean propinje pod ledenim vjetrom i mo-
kar snijeg pada po stijenama.

“Već sam zaboravio kako je ovdje lijepo”, promrmljao sam.

Potvrдно je kimnuo.

“Vidjet ćete, dragi moj Marcuse, dobro ću se brinuti o vama. Iz-njedrit ćete vi nama roman ko grom. Ne uzrujavajte se, svi dobri pisci prolaze kroz slične teške trenutke.”

Djelovao je smireno i pouzdano, kao i uvijek. Nikad ga nisam vidio da oklijeva, bio je karizmatičan, siguran u sebe, odisao je urođenim autoritetom. Bližio se šezdeset sedmoj i bio je naočit muškarac, uvijek uredne guste prosijede kose, širokih ramena i snažna tijela

koje je svjedočilo o dugogodišnjem bavljenju boksom. Bio je boksač i upravo zahvaljujući tom sportu, kojim sam se i sâm revno bavio, prijateljili smo se na sveučilištu Burrows.

Moja povezanost s Harryjem, o čemu ću govoriti nešto poslije, bila je izuzetno čvrsta. Upoznao sam ga 1998., kad sam se upisao na sveučilište Burrows u državi Massachusetts. Meni je tada bilo dvadeset, a njemu pedeset sedam godina. On je već petnaestak godina bio ugledni profesor odsjeka za književnost na tom skromnom provincijskom sveučilištu, uronjenom u mirno ozračje, koje su pohađali simpatični i pristojni mladi ljudi. Prije toga Harryja Queberta, velikoga pisca, znao sam samo po imenu, kao i svi drugi. U Burrowsu sam upoznao Harryja koji će postati jednim od mojih najbližih prijatelja, usprkos razlici u godinama, i koji će me poučiti kako da postanem pisac. I sam je dosegnuo slavu sredinom sedamdesetih, kad je njegova druga knjiga, *Porijeklo zla*, prodana u petnaest milijuna primjeraka te mu donijela Bookerovu nagradu i Nacionalnu nagradu za knjigu, dvije najprestižnije književne nagrade u zemlji. Otad je redovito objavljivao knjige i pisao željno iščekivanu mjesečnu kroniku za *Boston Globe*. Bio je veliko ime američke intelektualne elite, sudjelovao je na brojnim konferencijama, često pozivan da sudjeluje na najznačajnijim kulturnim događanjima, a njegovo mišljenje o političkim pitanjima uvijek se uvažavalo. Uživao je veliki ugled, bio je ponos zemlje, najbolje što Amerika može dati. Odlazeći k njemu na tih nekoliko tjedana, nadao sam se da će od mene uspjeti iznova stvoriti pisca i naučiti me kako da prebrodim mutne vode bezidejnosti. Ubrzo sam međutim ustanovio kako Harry, sve ako je moju situaciju i smatrao ozbiljnom, nije u njoj nalazio ništa neobično. “Pisci ponekad imaju crne rupe, to spada u rizik našeg posla”, objasnio mi je. “Bacite se na posao, i vidjet ćete, riješit će se samo od sebe.” Smjestio me u svoju radnu sobu u prizemlju, u kojoj je napisao sve svoje knjige, između ostalih i *Porijeklo zla*. Provodio sam duge sate pokušavajući i sam napisati nešto, ali ponajviše su me zaokupljali ocean i snijeg s druge strane prozora. Kad bi mi donosio kavu ili nešto za jelo, gledao me kako očajavam i pokušavao me obodriti. Jednog mi je jutra napokon rekao:

“Ne držite se tako, Marcuse, čovjek bi pomislio da umirete.”

“Nisam daleko od toga.”

“Razumio bih da vas muči situacija u svijetu, rat u Iraku, ali da ste zabrinuti zbog bijednih knjiga, za to je svakako prerano. Pretjerujete, znate li to? Podigli ste toliku buku samo zato što se mučite jer ne znate kako spojiti tri rečenice. Pogledajte istini u lice: napisali ste sjajnu knjigu, obogatili se i stekli slavu, ali vaša druga knjiga izlazi iz vašeg uma s ponešto muka. U tome nema ništa čudnog ni zabrinjavajućeg.”

“Ali zar vi nikada niste imali takav problem?”

Začuo se njegov zvonki smijeh.

“Blokadu? Šalite se? Dragi moj, češće no što možete zamisliti.”

“Moj urednik kaže da sam gotov ako sad ne napišem novi roman.”

“Znate li što je izdavač? To je promašeni pisac kojem očev novac omogućuje da privrva tuđi talent. Vidjet ćete, Marcuse, sve će vrlo brzo doći na svoje. Pred vama je zavidna karijera. Prva knjiga vam je bila odlična, druga će biti još bolja. Ne brinite se, pomoći ću vam da pronađete inspiraciju.”

Ne mogu tvrditi da mi je povlačenje u Auroru vratilo nadahnuće, ali ono mi je, bez daljnega, činilo dobro. Koliko sam ja znao, i Harryju je činilo dobro, jer često se osjećao osamljen, nije imao obitelj ni pretjeranih obveza. To su bili sretni dani. To su, ustvari, bili posljednji sretni dani koje smo proveli zajedno. Običavali smo odlaziti u duge šetnje obalom oceana, preslušavati velika klasična operna djela, hodati stazama za skijaško trčanje, posjećivati lokalne kulturne događaje i organizirati pohode u velike trgovačke centre u okolici u potrazi za malim koktel-kobasicama, koje su se prodavale da se namakne svota za pomoć veteranima američke vojske, a za kojima je Harry bio naprosto lud, smatrajući da su već one same dovoljno opravdanje za vojnu intervenciju u Iraku. Često smo odlazili večerati u Clark's ili bismo tamo po cijelo popodne ispijali kavu i raspredali o životu kako smo to činili dok sam još bio njegov student. U Aurori su svi poznavali i cijenili Harryja, a s vremenom su upoznali i mene. Dvije osobe s kojima sam se najviše zbližio bile su Jenny Dawn, vlasnica restorana Clark's, i Erne Pinkas, dobronamjerni gradski knjižničar, koji se po-

sebno zbližio s Harryjem te je ponekad predvečer navraćao do Goose Covea na čašicu viskija. Ja sam pak svakog jutra odlazio u knjižnicu čitati *New York Times*. Prvoga dana zamijetio sam kako je Erne Pinkas izložio primjerak moje knjige na istaknuto mjesto na polici. Ponosno me upozorio na to riječima: “Vidiš, Marcuse, tvoja je knjiga na prvome mjestu. Već je godinu dana najposuđivanija. Kad će sljedeća?” “Iskreno, malo se mučim s početkom. Zato sam ovdje.” “Ne zabrinjavaj se. Nadoći će ti sjajna zamisao, siguran sam. Nešto što se neće moći ispustiti iz ruke.” “Što bi to bilo?” “Pa ne znam, ti si pisac. Ali moraš pronaći temu za kojom će svi poludjeti.”

Harry je u restoranu Clark’s uvijek sjedio za istim stolom, već trideset tri godine, za stolom broj 17, na koji je Jenny dala pričvrstiti metalnu pločicu s natpisom:

*Za ovim je stolom tijekom ljeta
1975. pisac Harry Quebert radio
na svom slavnom romanu Porijeklo zla*

Oduvijek sam znao za tu pločicu, ali nikad nisam uistinu obratio pozornost na nju. Tek sam se sada za nju više zainteresirao i stao je pomnije proučavati. Taj niz riječi ugraviranih u metalnu pločicu ubrzo me počeo proganjati. Sjedeći za tim skromnim drvenim stolom, ljepljivim od masti i javorova sirupa, u tom restoranu maloga grada u New Hampshireu, Harry je napisao svoje remek-djelo koje ga je pretvorilo u književnu legendu. Kako je njemu nadošla takva inspiracija? I ja sam želio sjesti za taj stol, pisati i biti prožet nadahnućem. Tako sam, uostalom, i činio dva uzastopna poslijepodneva, oboružan papirima i olovkama. No bez uspjeha. Na koncu sam upitao Jenny:

“Kako je to bilo, sjeo bi za stol i pisao?”

Ona je samo kimnula:

“Cijeloga dana, Marcuse. Po cijeli božji dan. Bez predaha. Bilo je ljeto sedamdeset pete, dobro se sjećam.”

“A koliko je on imao godina sedamdeset pete?”

“Kao ti sada. Tridesetak. Možda koju više.”

Osjetio sam kako u meni ključa nešto nalik na bijes, i ja sam želio napisati remek-djelo, i ja sam želio napisati djelo koje će nešto značiti. Harry je to shvatio nakon što sam već gotovo mjesec dana boravio u Aurori, kad je uvidio da još uvijek nisam napisao ni jednu jedinu rečenicu. Bilo je to početkom ožujka u radnoj sobi na Goose Coveu, gdje sam iščekivao božansko prosvjetljenje, a kamo je on nahrupio opasan ženskom pregačom donoseći mi uštiple koje je upravo ispekao.

“Ide li?” upitao me.

“Na tragu sam veličanstvenom uratku”, odgovorio sam pružajući mu paket s listovima papira što mi ga je kubanski nosač dostavio tri mjeseca prije.

Spustio je pladanj i pohrlio ih pregledati, da bi tek tada shvatio da su prazni.

“Niste ništa napisali? Već ste tri tjedna ovdje i niste ništa napisali?”

Planuo sam:

“Ništa! Ništa! Ništa vrijedno spomena! Tek poneka ideja za bezvezni roman!”

“Za Boga dragoga, Marcuse, pa vi i namjeravate napisati roman!”

Odgovorio sam bez razmišljanja:

“Remek-djelo! Želim napisati remek-djelo!”

“Remek-djelo?”

“Da. Želim napisati vrhunski roman, pun velikih ideja! Želim napisati roman koji će promijeniti način na koji ljudi razmišljaju.”

Harry me neko vrijeme promatrao pa se stao smijati:

“Vaša me pretjerana ambicija živcira, Marcuse, već vam dugo to govorim. Jednog dana bit ćete veliki pisac, to znam, uvjeren sam u to otkako sam vas upoznao. No znate li koji je vaš problem? Pretjerano se žurite! Koliko ustvari imate godina?”

“Trideset.”

“Trideset godina! A već biste željeli biti svojevrsna kombinacija Saula Bellowa i Arthura Millera? Slava će doći, samo se ne žurite toliko. Ja imam šezdeset sedam i prestravljen sam. Znaite, vrijeme brzo prolazi, i svaka godina koja prođe znači godinu više koju više ne mogu nadoknaditi. Što ste mislili, Marcuse? Da ćete drugi roman

tek tako istresti iz rukava? Uspjeh se gradi, stari moj. Za veliko djelo nisu potrebne velike ideje. Budite ono što jeste, i sigurno ćete uspjeti, nimalo se ne brinem zbog vas. Već dvadeset pet godina poučavam književnost, dugih dvadeset pet godina, i vi ste najbriljantnija osoba koju sam sreo.”

“Hvala.”

“Ne zahvaljujte mi, to je istina. Samo mi, za ime Boga, nemojte tu cendрати zato što još niste dobili Nobela. Trideset godina. Ma dat ću ja vama velika djela! Nobelovu nagradu za bedastoću, to zaslužujete.”

“Ali kako ste vi uspjeti, Harry? Vaša knjiga iz sedamdeset šeste, *Porijeklo zla*. Ona jest remek-djelo! A bila vam je tek druga knjiga. Kako ste vi uspjeti? Kako se piše remek-djelo?”

Tugaljivo se osmjehne:

“Marcuse, remek-djela se ne pišu. Ona jednostavno jesu. Samo, znate, u očima mnogih to je ujedno i jedina knjiga koju sam napisao. Hoću reći, nijedna sljedeća nije doživjela takav uspjeh. Kad govore o meni, odmah pomisle ili isključivo misle na *Porijeklo zla*. A to je tužno. Hoću reći, da su mi s trideset rekli da sam dosegnuo vrhunac, zasigurno bih se bio bacio u ocean. Ne žurite se toliko.”

“Žalite li zbog te knjige?”

“Možda. U određenoj mjeri. Ne znam. Žaljenje nije moj pristup. Ako žalimo, znači da ne prihvaćamo ono što smo bili.”

“Pa što onda da radim?”

“Ono što vam oduvijek najbolje ide: pišite. Dopustite mi da vam dam savjet, Marcuse. Ne činite ono što sam ja radio. Znae, neizmerno smo slični, stoga vas molim, ne ponavljajte moje pogreške.”

“Kakve pogreške?”

“I ja sam onoga ljeta kad sam došao ovamo, sedamdeset pete, pod svaku cijenu želio napisati sjajno djelo, ta zamisao i želja da postanem veliki pisac proganjale su me.”

“Vi ste u tome uspjeti.”

“Ne shvaćate. Danas jesam *veliki pisac*, kako vi to kažete, ali živim sam u ovoj ogromnoj kući. Moj je život prazan, Marcuse. Nemojte biti poput mene. Ne dopustite ambiciji da vas uguši. U protivnome

će vam srce biti osamljeno, a pero tugaljivo. Kako to da nemate djevojku?”

“Nemam djevojku zato što ne nalazim nikoga tko bi mi se uistinu sviđao.”

“Prilično sam siguran da ljubite isto kao što i pišete: ili je vrhunac ushita, ili je posvemašnje ništavilo. Pronađite dobru osobu i dajte joj priliku. Isto tako učinite i sa svojim knjigama: dajte priliku samome sebi. Dajte priliku svome životu! Zna li što je moj glavni posao? Hranjenje galebova. Skupljam suhi kruh, držim ga u onoj limenoj kutiji tamo u kuhinji na kojoj piše *SJEĆANJE NA ROCKLAND, MAINE*, i bacam ga galebovima. Ne biste trebali samo pisati.”

Usprkos savjetima koje mi je Harry pokušavao udijeliti opsjedale su me uvijek iste misli: kako li je njemu kad je bio mojih godina sinula takva ideja, taj trenutak nadahnuća koji mu je omogućio da napiše *Porijeklo zla*? To me pitanje sve više zaokupljalo, a budući da me Harry smjestio u svoju radnu sobu, dopustio sam si malo njuškanja. Nisam ni sanjao što ću otkriti. Sve je počelo otvaranjem jedne od ladica, kad sam u potrazi za nalivperom nabasao na rukom ispisanu bilježnicu i još nekoliko listova papira: Harryjevi originali. Bio sam izuzetno uzbuđen zbog otkrića. Pružila mi se neočekivana prilika uvida u Harryjev način rada, mogućnost da saznam jesu li bilježnice ispunjene prekrizanim rečenicama ili mu je nadahnuće nadolazilo sasvim prirodno. Nezasitno sam se bacio na istraživanje njegove biblioteke u potrazi za drugim bilježnicama. Kako bih bio na sigurnom, morao sam čekati da Harry ode iz kuće, a kako je četvrtkom predavao u Burrowsu, odlazio bi rano ujutro i najčešće se vraćao kasno poslijepodne. I tako sam tijekom popodneva 6. ožujka 2008. naišao na otkriće koje sam odlučio smjestiti zaboraviti: Harry je bio u vezi s petnaestogodišnjom djevojkom kad su njemu bile trideset četiri. To je bilo 1975.

Razotkrio sam tu njegovu tajnu dok sam grozničavo i bez imalo ustezanja, prekopavajući po policama njegove radne sobe, pronašao poveću kutiju od lakirana drva, skrivenu iza knjiga i zatvorenu poklopcem sa željeznim okovom. Predosjetio sam da je to veliki ulov, možda rukopis *Porijekla zla*. Zgrabio sam kutiju i otvorio je, no, na

moje veliko razočaranje, u njoj nije bilo rukopisa. Tek nekoliko fotografija i novinskih izrezaka. Na fotografijama je bio Harry iz mlađih dana, u najboljim tridesetima, elegantan, samouvjeren, a do njega neka mlada djevojka. Bilo je pet ili šest snimaka, a ona se pojavljivala na svima. Na jednom od njih bio je Harry na plaži, gola torza, preplanuo i mišićav, u zagrljaju s tom mladom djevojkom, kojoj su sunčane naočale pridržavale dugu plavu kosu i koja ga je ljubila u obraz. Na poleđini fotografije pisalo je: *Nola i ja, Martha's Vineyard, krajem srpnja 1975.* Odviše zanesen svojim otkrićem, nisam čuo Harryja, koji se jako rano vratio s fakulteta, nisam čuo ni škripu guma njegove corvette po šljunku prilaza Goose Coveu ni njegov glas kad je ušao u kuću. Ništa nisam čuo jer sam u kutiji osim fotografija pronašao i pismo bez datuma. Dječji rukopis na lijepom papiru za pisma:

Ne brinite se, Harry, ne brinite se zbog mene. Već ću ja naći izgovor i snaći se da dođem. Čekajte me u sobi broj osam. Volim taj broj, najdraži mi je. Čekajte me tamo u sedam navečer. Onda ćemo otputovati zauvijek.

*Toliko Vas volim.
Beskrajno nježno,
Nola*

Tko je ta Nola? Srce mi je snažno tuklo dok sam prelistavao novinske izreske, svi naslovi govorili su o zagonetnom nestanku izvjesne Nole Kellergan jedne kolovoške večeri 1975., a Nola na novinskim fotografijama bila je ista ona Nola s Harryjevih fotografija. Upravo u tom trenutku Harry je ušao u radnu sobu noseći pladanj sa šalicama kave i tanjur s kolačićima, no odmah ga je ispustio nakon što me, odgurnuvši nogom vrata, ugledao kako čučim na tepihu uz sadržaj njegove tajne kutije razasut preda mnom.

“Ali što to radite?” povikao je. “Marcuse, vi kopate po mojim stvarima? Pozovem vas k sebi, a vi mi prevrćete po stvarima? Kakav ste vi to prijatelj?”

Zapetljao sam se u nespretno objašnjavanje:

“Naletio sam na to, Harry. Slučajno sam pronašao ovu kutiju. Nisam je trebao otvarati. Žao mi je.”

“Stvarno niste trebali! Otkud vam pravo na to? Nemate nikakvo pravo, čovječe!”

Istrgnuo mi je fotografije iz ruke, užurbano prikupio članke i sve potrpao u kutiju, koju je odnio u svoju sobu i zatvorio se u nju. Nikad ga nisam vidio takvog, nisam znao bih li to ponašanje pripisao panici ili ljutnji. Stao sam se ispričavati preko zatvorenih vrata, objašnjavajući mu da ga nisam želio povrijediti, da sam slučajno nabasao na kutiju, ali nije pomoglo. Iz sobe je izašao tek nakon dva sata i zaputio se ravno u salon da si natoči viski. Kad sam procijenio da se malo smirio, prišao sam mu.

“Harry, tko je ta djevojka?” blago sam ga upitao.

Spustio je pogled.

“Nola.”

“Tko je Nola?”

“Ne pitajte tko je Nola. Molim vas.”

“Harry, tko je Nola?” ponovio sam.

Zavrtio je glavom.

“Volio sam je, Marcuse. Jako sam je volio.”

“Ali zašto mi nikada niste pričali o njoj?”

“Zamršeno je.”

“Prijateljima ništa nije zamršeno.”

Slegnuo je ramenima.

“Sad kad ste pronašli fotografije mogao bih vam baš i reći. Kad sam sedamdeset pete došao u Auroru, zaljubio sam se u djevojku koja je imala petnaest godina. Zvala se Nola i bila je ljubav mog života.”

Nastupio je trenutak tišine, pa sam zbunjen upitao:

“Što se dogodilo Noli?”

“Jeziva priča, Marcuse. Nestala je. Jedne večeri krajem kolovoza sedamdeset pete nestala je, nakon što ju je svu okrvavljenu vidjela jedna stanovnica ovoga kraja. Ako ste otvorili kutiju, sigurno ste vidjeli novinske članke. Nikad je nisu pronašli, nitko ne zna što joj se dogodilo.”

“Strašno”, rekao sam.

Dugo je vrtio glavom.

“Znate”, rekao je, “Nola mi je promijenila život. Ništa mi ne znači što sam postao slavni Harry Quebert, veliki pisac. Ništa mi ne znače slava, novac ni uspješna karijera kad nisam mogao zadržati Nolu. Ništa što sam napravio nakon nje nije dalo takav smisao mome životu kao ljeto koje sam proveo s njom.”

Bilo je to prvi put da sam vidio Harryja toliko potresenog. Pro-matrao me neko vrijeme pa dometnuo:

“Marcuse, o ovome nitko ništa ne zna. Vi ste jedini. Morate čuvati tajnu.”

“Naravno.”

“Obećajte mi!”

“Obećavam, Harry. Bit će to naša tajna.”

“Kad bi se u Aurori saznalo da sam bio u ljubavnoj vezi s Nolom, to bi bio moj kraj.”

“U mene možete imati povjerenja, Harry.”

To je sve što sam saznao o Noli Kellergan. Nismo više razgovarali o njoj, ni o kutiji, a ja sam odlučio taj događaj zauvijek pohraniti u dnu sjećanja, i ne sluteći da će se nekoliko mjeseci poslije, igrom slučaja, Nolina sjena nadviti nad naše živote.

Vratio sam se u New York krajem ožujka, nakon šest tjedana provedenih u Aurori, tijekom kojih nisam uspio začeti svoj novi veliki roman. Ostala su mi još tri mjeseca do roka koji mi je zadao Barnaski i znao sam da neću uspjeti spasiti karijeru. Krila su mi bila spržena, službeno je objavljeno da sam na zalasku, bio sam najnesretniji i najneproduktivniji od svih mladih nada među newyorškim piscima. Tjedni su prolazili, veći dio vremena posvetio sam gorljivim pripre-mama vlastite propasti. Pronašao sam novi posao za Denise, povezao se s odvjetnicima koji bi mi mogli biti korisni kad me Schmid&Han-son stanu povlačiti po sudu, a sastavio sam i popis najdražih predmeta koje ću sakriti kod roditelja prije no što pljenitelji zakucaju na moja vrata. Kad je osvanuo lipanj, sudbonosni mjesec, mjesec smaknuća,

počeo sam brojiti dane do svoje umjetničke smrti. Još tridesetak dana, i Barnaski će me pozvati u svoj ured te će me stići kazna. Odbrojavanje je počelo. Nisam ni sanjao da će jedan dramatičan događaj sve promijeniti.

Zahvale

Od srca zahvaljujem Erneu Pinkasu iz Aurore u New Hampshireu na dragocjenoj pomoći.

Kao predstavnicima Državne policije New Hampshirea i Alabame zahvaljujem naredniku Perryju Gahalowoodu (kriminalistički odjel Državne policije New Hampshirea) i policajcu Philipu Thomasu (cestovna ophodnja Državne policije iz Alabame).

Naposljetku, posebne zahvale upućujem svojoj asistentici Denise, bez koje ne bih mogao dovršiti ovu knjigu.

Joël Dicker, švicarski pisac koji piše na francuskom jeziku, rođen je u Ženevi 1985., gdje je diplomirao pravo. Pisati počinje s dvadeset godina, a njegov prvi roman *Tigar* nagrađen je 2005. na međunarodnom natjecanju mladih autora. S dvadeset četiri godine piše roman *Posljednji dani naših očeva*, u kojem donosi istinitu i malo poznatu priču o ogranku Britanske tajne službe što su ga tijekom Drugoga svjetskog rata činili pripadnici Francuskog pokreta otpora. Roman osvaja nagradu za najbolji neobjavljeni rukopis, a u knjižarama se pojavljuje početkom 2012. Iste godine Dickerov treći roman, nesvakidašnje svjež literarni triler *Istina o Slučaju Harry Quebert*, donosi mu prestižne nagrade, svjetsku slavu i usporedbe s Philipom Rothom, Vladimirom Nabokovom i Stiegom Larssonom. *Istina o Slučaju Harry Quebert* međunarodni je književni fenomen, roman preveden na 38 svjetskih jezika i objavljen u više od 50 zemalja.

Željka Somun rođena je 1967. u Zagrebu, gdje živi i radi. Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu diplomirala je španjolski jezik i književnost te francuski jezik i književnost. Književnim prevodjenjem bavi se od 2000. Članica je Društva hrvatskih književnih prevodilaca od 2005.

Sa španjolskog je prevela: Luis Sepúlveda, *Yacaré, Dnevnik sentimentalnog ubojice*, 2000., Luis Sepúlveda, *Svijet na kraju svijeta*, 2000., Juan Arias, *Paulo Coelho: Ispovijest hodočasnika*, 2001., Javier Marías, *U boju sutra na me misli*, 2005., Gabriel García Márquez, *Sjećanje na moje tužne kurve*, 2006., Roberto Bolaño, *Čileanski noćturno*, 2008., Ramón Díaz Eterovic, *Druga želja*, 2010., Félix J. Palma, *Vremenska karta*, 2012., Jorge Bucay, *Priče za razmišljanje i Put samoovisnosti*, 2013.

Sadržaj

Dan nestanka (subota, 30. kolovoza 1975.)	7
PROLOG	
Listopad 2008. (33 godine nakon nestanka)	9
PRVI DIO	
Bolest pisaca (osam mjeseci prije izlaska knjige)	13
31. U ponorima sjećanja	15
30. Silni	39
29. Može li se čovjek zaljubiti u petnaestogodišnju djevojčicu?	61
28. Važno je znati pasti (sveučilište Burrows, Massachusetts, 1998.–2003.)	81
27. Tamo gdje su posađene hortenzije	101
26. N-O-L-A (Aurora, New Hampshire, subota, 14. lipnja 1975.)	127
25. O Noli	139
24. Sjećanja na državni praznik	159
23. Oni koji su je dobro poznavali	173
22. Policijska istraga	197
21. Ljubavna patnja	215
20. Dan vrtne zabave	233
19. <i>Slučaj Harry Quebert</i>	249
18. Martha's Vineyard (Massachusetts, kraj srpnja 1975.)	275

17. Pokušaj bijega	293
16. Porijeklo zla (Aurora, New Hampshire, 11. – 20. kolovoza 1975.)	317
15. Prije bure	339
DRUGI DIO	
Ozdravljenje pisaca (redaktura knjige)	359
14. Nevjerojatni 30. kolovoza 1975.	361
13. Bura	377
12. Onaj koji je slikao platna	405
11. Čekajući Nolu	423
10. U potrazi za petnaestogodišnjom djevojčicom (Aurora, New Hampshire, 1. – 18. rujna 1975.)	437
9. Crni Monte Carlo	451
8. Gavran	475
7. Nakon Nole	501
6. Princip Barnaski	515
TREĆI DIO	
Raj pisaca (izdavanje knjige)	533
5. Djevojčica koja je ganula Ameriku	535
4. Alabama, slatki dome	561
3. Dan izbora	577
2. Kraj igre	597
1. Istina o Slučaju Harry Quebert	611
Epilog	
Listopad 2009. (godinu dana nakon izlaska knjige)	651
Zahvale	657
O autoru	659
O prevoditeljici	661

Nakladnik Fraktura, Zaprešić
Za nakladnika Sibila Serdarević
Glavni urednik Seid Serdarević
Urednik Roman Simić Bodrožić
Lektura i korektura Margareta Medjurečan
Prijelom Maja Glušić, Fraktura
Dizajn naslovnice Roko Crnić, Fraktura
Godina izdanja 2014., rujan (prvo izdanje)
Tisak Denona, Zagreb
ISBN 978-953-266-585-7

www.fraktura.hr fraktura@fraktura.hr
T: +385 1 335 78 63 F: +385 1 335 83 20

Aurora, New Hampshire

Dana 30. kolovoza 1975. petnaestogodišnja Nola Kellergan viđena je kako kroz šumu bježi pred nepoznatim muškarcem i pune trideset tri godine bit će to posljednje što će se čuti o njoj. A onda su u vrtu kuće na osami iskopani jedan leš i jedna knjiga, a duh davnoga ljeta koje je gradiću Aurori ukralo nevinost zauvijek je oslobođen iz boce.

Godine 2008. nova zvijezda newyorške književne scene Marcus Goldman boluje od bolesti pisaca. Ali kad, stisnut rokovima i očajan, lijek za kreativnu blokadu odluči potražiti u društvu svojega nekadašnjeg mentora, slavnoga američkog pisca Harryja Queberta, i ne sluti da ulazi u središte oluje koja će Auroru i njezina najpoznatijeg stanovnika dovesti na naslovnice svih američkih novina.

Jer i vrt i u njemu pronađeni rukopis pripadaju Harryju Quebertu, a tijelo davno nestaloj Noli, s kojom je bio u vezi. U istrazi koja naizgled vodi samo jednom ishodu Quebert će priznati ljubav, ali ne i zločin, a Marcus je jedini koji mu je spreman povjerovati. No sve je jasnije da bilješke koje grozničavo vodi o Slučaju Harry Quebert donose više pitanja nego odgovora – da kod Nole, u životu baš kao i u smrti, ništa nije onakvo kakvim se čini.

Već dugo nije bilo knjige koja je u tolikoj mjeri ujedinila ljubitelje vrhunskog trilera i vrhunske književnosti. Možda i zato što Dickerova *Istina o Slučaju Harry Quebert* nije samo roman o ubojstvu – ona je i knjiga o cijeni slave i zavodljivosti uspjeha, roman koji razotkriva kako funkcioniraju suvremeni mediji, djelo koje proniče u tajnu ljubavi u svim njezinim oblicima. I uza sve to: priča o tome što znači biti istinski veliki pisac.

“Vrhunski literarni triler... Prije ćete izludjeti nego pogoditi istinu.”
— *The Times*

149,00 kn

ISBN 978-953266585-7

9 789532 665857

www.fraktura.hr